

ARMÁDA SPÁSY

TISKOVÁ ZPRÁVA

Armáda spásy varuje: chybí specializovaná péče o mladé lidi bez domova

Alarmující jsou příčiny bezdomovectví u osob do 26 let a chronifikace.

Praha, 30. 5. 2018. Nedostatečné vzdělání, špatné vztahy v rodině, absence rodiny, nezpracovaná traumata z dětství. To je jen výčet typických příčin, které nejčastěji vedou k bezdomovectví u mladých lidí do 26 let.

„K tomu se ruku v ruce přidává nízké sebehodnocení a nereálná životní očekávání. Mladí lidé bez domova (18-26 let) se proto snaží uniknout z reality života ve společnosti, kterou nezvládají nebo jsou v ní neúspěšní, pomocí drog,“ vysvětluje Jan František Krupa, národní ředitel sociálních služeb Armády spásy. Právě drogy jsou látky, které mladé lidi nejčastěji přivedou na ulici.

Armáda spásy ze své zkušenosti poukazuje na fakt, že mladí lidé nemají příliš velký zájem využívat sociální služby, které jim tato organizace nabízí. Jedním z důvodů je neochota dodržovat režim sociální služby, tedy především noclehárny nebo azylového domu a také nedobrovolné soužití s lidmi, se kterými žít nechtějí. Nepoznali pracovní návyky, nedrží spolu jako starší generace lidí bez domova, nejsou si oporou, mají sklony k agresivnímu chování vůči svému okolí, často se dopouštějí činů v rozporu se zákonem. O budoucnosti neuvažují, žijí tady a teď. Přitom se subjektivně cítí „vysoko“. Vznášejí se, necítí, že mají problémy, věří, že jsou na tom lépe než „ty trosky alkoholici“.

„Vzhledem k tomu, že problematika bezdomovectví je velmi široká, snažíme se ve spolupráci s naší příspěvkovou organizací Centrem sociálních služeb Praha sociální síť služeb pro lidi bez přístřeší stále rozšiřovat, a to i pro mladé. Bezdomovectví se navíc stává už běžným společenským jevem. Proto mě těší, že se nám tuto problematiku daří dostávat do výukových programů základních a středních škol, aby mladí pochopili, jak mají tyto lidi brát a na druhé straně, jak je někdy snadné se na ulici dostat. Jsem přesvědčen, že příběhy lidí bez domova v publikaci „Ulice není moje volba“ působí na mladé i preventivně, aby jejich případné složité životní situace dokázali vyřešit jinak, než na ně rezignovat, obětovat svou sebedůvěru a skončit na ulici,“ poznamenal radní pro sociální oblast hl. m. Prahy Daniel Hodek.

Mladí lidé bez domova navštěvují sociální službu, jen když už nemohou jinak, pro sociální pracovníky Armády spásy je s nimi mnohem těžší spolupráce než se starší generací lidí na ulici. V rámci práce s

nimi se není o co opřít – rodina je zničená, neví, co to je chodit do práce, nezažili dobrý a smysluplný pocit z práce. „Naučili“ se žít svobodně ve svých mikrosvětích a většinou nemají motivaci na tom něco změnit. Z takových lidí se stávají chroničtí bezdomovci, a v tom spatřuji největší problém,“ říká Jakub Marek, výzkumný pracovník Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Ten provedl v roce 2010-2012 výzkum mezi mladými lidmi bez domova do 26 let, ze kterého mimo jiné vyplynulo, že šanci na návrat do běžné společnosti mají většinou lidé, kteří se svůj problém snaží řešit a vyřešit do dvou let, co jsou na ulici. „Výzkum ukázal, že mezi největší motivátory, díky kterým se mladý člověk bez domova rozhodl změnit svůj životní postoj, patří:

- vztah, těhotenství
- víra
- práce a šance seberealizace.

„Velmi často je jedním z prvotních impulsů šokující negativní zkušenost, kterou zažijí na ulici, jako například, když člověku na ulici zemře někdo blízký, kamarád. Taková zkušenost pak vede ke změně myšlení takového člověka, který si uvědomí, že takto dál žít nechce. Často ale neví, jak žít chce. A právě v tomto momentu je velmi důležitá pomoc poskytovatelů sociálních služeb, které se zaměřují na pomoc lidem bez domova,“ doplňuje Jakub Marek.

Problém návratu na ulici a chronické bezdomovectví u mladých

„V praxi často vídáme klienty, kteří v rámci bezdomovectví využívali našich služeb (azylový dům, sociální byt), měli šanci k návratu do společnosti, ale opět skončili na ulici. Ne proto, že by je život na ulici bavil, ale proto, že na samostatný život prostě nemají. A to například ze zdravotních i psychických důvodů nebo z toho důvodu, že nejsou sociálně a prakticky zdatní. Nevládají svou domácnost, nedokážou pravidelně platit nájem, energie, případné nedoplatky a dluhy, nemají pracovní návyky a zodpovědnost. Problém je i se vztahy – mladí lidé většinou neprožili vážný vztah, kde si dva byli oporou, pokud se mladý bezdomovec zajímá o partnerství, tak často z důvodu možného zdroje financí na drogy nebo rychlého sexu. Nemají sociální návyky, na ulici fungují ve skupině, mají strach být sami, skupina je nutná pro jejich přežití a v rámci skupiny si nachází svou roli,“ popisuje Jan F. Krupy z Armády spásy a pokračuje: „Potom je pro ně často pohodlnější a

jednodušší byt opustit a vrátit se zpět „mezi své“ na ulici, kde jsou jim podobní a rovní, kde se cítí dobře a kde člověk není sám. V bytě se lidé cítili mnohdy osamoceni, protože neměli sociální vazby na ty, kteří s ulicí nemají zkušenosti. Vrací se tedy za těmi, kteří šli spolu s nimi stejnou cestou. Tam se necítí osamoceni a společností opomenutí.“ To potvrzuje i Jakub Marek z Univerzity Karlovy, který říká: „Chronifikace u lidí bez domova je většinou důsledkem kombinace několika faktorů: špatné rodinné zázemí; nízké nebo nedokončené vzdělání; neschopnost trvalých vztahů; nestarání se o své děti; závislost na alkoholu; užívání drog; kriminální jednání; špatný duševní stav; neschopnost pracovat; dluhy. Z výzkumu nám vyplynulo, že člověk bez domova, který byl na ulici pouze 4 roky, měl v průměru 3 výše uvedené faktory, a člověk, který je na ulici více než deset let, tak má kombinaci šesti faktorů.“

Řešení problematiky mladých lidí bez domova

Mladí lidé bez domova nejčastěji využívají služeb terénních programů, noclehárny, denních center, azylových domů. Armáda spásy poskytuje navíc v Havířově službu následné péče, která je zaměřená na pomoc lidem závislým na alkoholu a gamblingu. Využívání sociálních služeb u mladých lidí je často spíše nahodilé než soustavné. Podle Armády spásy chybí specifický přístup státu zaměřit se na příčinu bezdomovectví. Je potřeba vzdělávat a specializovat sociální pracovníky, kteří se orientují v problematice závislostí. Je potřeba hledat řešení dluhové problematiky a povzbuzovat lidi ke splácení svých dluhů. Motivovat k začlenění do běžné společnosti, pomáhat zvyšovat kompetence a rekvalifikace, posilovat vlastní hodnotu, podporovat ke zdravým vztahům, řešení zdravotních a psychických problémů, rodinných problémů, vlastních strachů. Dále je potřeba specializovat azylový dům pouze pro mladé lidi bez domova s cílem naučit je fungovat ve společnosti, ale jinak, vést je k zodpovědnosti. Je potřeba zaměřovat se na podporované zaměstnávání těchto osob, včetně vytváření pracovních návyků, důležitá je i motivace a podporované bydlení. Domů na půli cesty je v ČR nedostatek a mají jinou cílovou skupinu (výhradně děti z dětských domovů).

„Příčiny bezdomovectví u mladých často souvisí s rozpadem rodiny, a nebo nezabráněním traumata z rodin, které si mladí lidé na ulici přinášejí. V tomto ohledu by měla být především důležitá vyvážená práce OSPODu, která může v některých případech postupovat příliš razantně a na druhou stranu spíše laxně. U dospívajících jsme svědky, jak se doba mění, že drogovou závislost vystřídává závislost na elektronice, která má v podstatě stejné důsledky - způsobuje sociální izolaci a nezájem o nic,“ vysvětluje dále Jakub Marek a pokračuje: „Dalším důležitým aspektem je práce s dospívajícími v dětských domovech. Zde je potřeba intenzivní práce s mládeží, která souvisí s přípravou na „běžný život“. Problém nastává u mladých dospělých, kteří se po ukončení života v dětském domově vrací do

původní problémové nebo širší rodiny, která je může stáhnout ke dnu, často i ke drogám. Hatí tím pak 18 let výchovy z dětského domova. I když se o tuto problematiku stará stále více organizací, tak povědomí o této pomoci, je mezi lidmi bez domova malé.“

„Mezi mladými bezdomovci vzrůstá procento lidí s psychiatrickou diagnózou. Zatímco před deseti lety si většina mladých bezdomovců tento životní styl zvolila jako určitý protest, tak vzhledem k rozložení bezdomovecké populace, kde se zvyšuje procento psychiatricky nemocných, je důležitý také rozvoj dětské psychiatrie a také destigmatizace této formu pomoci, která má stále stigmatizující charakter.“

Armáda spásy při své práci s mladými vnímá výše uvedená specifika této cílové skupiny a zaměstnanci se při řešení nepříznivé životní situace těchto klientů snaží nabízet a propagovat normy a hodnoty uznávané společností. Pokud tito lidé nezmění své hodnoty a vnitřně je pro sebe nepřijmou, pokud nebudou mít vlastní silnou motivaci ke změně jejich životní cesty, je návrat těchto lidí do běžného života téměř nereálný. „Armáda spásy vychází z křesťanských hodnot a říkáme, že nabízíme lidem polévku, mýdlo a spasení. Pokud člověk nebude chtít svůj život změnit, je naše snaha a práce marná. My lidem pomůžeme najít zpět ztracenou cestu, ale vydat se po té cestě musí oni sami a my jim budeme odbornou sociální oporou a duchovní lidskou podporou,“ uzavírá Jan Krupa.

Kontakty pro média:

Jan F. Krupa – národní ředitel sociálních služeb Armády spásy v ČR

Tel.: 737 215 424

jan_krupa@czh.salvationarmy.org

O Armádě spásy:

Armáda spásy byla založena roku 1865 Williamem Boothem. V současné době tato křesťanská organizace působí ve 129 zemích světa. V Československu zahájila Armáda spásy práci roku 1919, ale v roce 1950 byla její činnost komunistickým režimem násilně ukončena. K obnovení práce došlo v roce 1990, kdy se Armáda spásy v ČR zaregistrovala jako občanské sdružení.

Cílem Armády spásy v České republice je fyzická, sociální, morální a duchovní podpora lidí všech věkových kategorií, a to na křesťanských principech. Cílovou skupinou Armády spásy jsou všichni ti,

kteří se ocitli v obtížné životní situaci, ale také ti, kteří hledají jakoukoliv duchovní pomoc či oporu. Armáda spásy provozuje sociální zařízení a komunitní centra, ve kterých poskytuje více než 60 registrovaných sociálních služeb. Každý den jejich služeb využívá téměř dva tisíce znevýhodněných osob.